

‘ลับตาน’ เพื่อลับทอต่อ...

‘วิถีชาวมอญ’

ประเพณี...คือ ‘โชคสองใจ’

'สืบสาน' เพื่อสืบทอดต่อ 'วิถีชาวมอญ' ประเพณี...คือ 'โชคคล้อง'

"คนรามัญ" หรือที่รู้จักในชื่อของ "ชาวมอญ" นั้น ถือว่าเป็นชนชาติที่ถูกพนักับประเทศไทยมานาน ละก่อนออกมาในแง่ของ "วิถีชีวิต" และ "วัฒนธรรมประเพณี" หลาย ๆ ด้าน รวมถึง "ศาสนา" โดยสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ที่เป็น "วิถีชาวมอญ" ได้ผสมกลมกลืนเข้ามาในวิถีชีวิตคนไทยในหลายแง่ อาทิ ประเพณีบางเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวันสงกรานต์ หรือแม้แต่ในเรื่องของตำรับอาหารบางชนิด ทั้งนี้ ทีมงานคอลัมน์ "วิถีชีวิต" มีโอกาสได้เข้าไปสัมผัส "วิถีชาวมอญ" อย่างใกล้ชิด ในโอกาสที่ชนชาวมอญในไทยได้นำ "วัฒนธรรมตามวิถีรามัญ" มาจัดแสดง ณ วัดบวรนิเวศวิหาร เนื่องในวันครบรอบ 25 ปี การสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เมื่อช่วงปลายเดือน เม.ย. จัดโดย คณะสงฆ์ วัดบวรนิเวศฯ ร่วมกับ สภาวัฒนธรรมไทย-รามัญ ทั้งนี้ "ประเพณีจากอดีต" ที่วันนี้อย่างคงดำรงอยู่ ย่อมต้องมีผู้สืบสาน ซึ่งการ "สืบสาน" เพื่อสืบทอดต่อใน "วิถีชาวมอญ" ก็ย่อมมีเรื่องที่น่าสนใจ...

...งานวันนั้น ชาวไทยเชื้อสายมอญ นำวัฒนธรรมเด่น ๆ ที่ปัจจุบันหาชมได้ยากมาจัดแสดงให้คนทั่วไปที่สนใจได้ติดตาม อาทิ "ทะเลมอญ" ที่เป็นการแสดงเพลงปฏิพากย์ (ร้อง

โต้ตอบกัน) คล้ายเพลงพื้นเมืองของไทย นอกจากนี้ ยังมีมีการขับร้องในแบบฉบับของ "มอญร้องไห้" ชุดสดุดีพระเจ้าวรวงศา และ "มอญรำ" ที่เป็นการรำ

บวงสรวงถวายสักการะ รวมถึง "สวดพระอภิธรรมรามัญ" ที่ใช้ภาษามอญ... ซึ่งการแสดงวันนั้น สร้างความตื่นตาตื่นใจให้ผู้หลงใหลในวัฒนธรรม ทั้งชาวไทยและต่างชาติ

ประเพณีวัฒนธรรมชาวมอญที่มีคนรักหาไว้ให้สืบต่อ...

ด้าน มณี วุฒิสวรรค์ คุณชาวไทยเชื้อสายมอญ และยังมีตำแหน่งสมาคมนไทย-รามัญ และประธานสภาวัฒนธรรม อ.สังขละบุรี

จ.กาญจนบุรี ก็ได้เล่าถึงวิถีชีวิตชาวมอญในอีกพื้นที่หนึ่ง ซึ่งก็ถือว่าเป็น "ชุมชนชาวมอญที่ใหญ่ที่สุดอีกแห่งหนึ่ง" ในประเทศไทย คือที่ อ.สังขละบุรี โดยบอกว่า... ปัจจุบันแม้ชาวมอญจะรับวัฒนธรรมใหม่จากในเมืองมาบ้าง เพราะต้องเข้าไปศึกษา และประกอบอาชีพในเมือง แต่ส่วนใหญ่มักมีการรักษาวัฒนธรรมต่าง ๆ ไว้ได้มากที่สุด... อาศัยยังคงใช้ในการพูดคุย ทักทายกันด้วยกันอยู่ หรือที่เกี่ยวกับการสร้างแบบดั้งเดิม แต่ผสานวัฒนธรรมใหม่เหมาะสมกับการใช้งานในปัจจุบัน ทั้งนี้

ประเพณีคือโชคของเฒ่าพันธุ...

นิรุจน์ แก้วนิล นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพันท้ายนรสิงห์ อ.เมือง จ.สมุทรสาคร กล่าวว่า... ประเพณีชาวมอญนี้ จะมีการสืบสานจากรุ่นสู่รุ่นไม่ขาดสาย โดยแต่ละครอบครัวจะอนุรักษ์ และสืบสานกันไว้ และจะพยายามรักษาไว้ให้นานที่สุด ประเพณีใดที่ยังทำได้ก็จะต้องทำให้คงอยู่คู่ชาวมอญต่อไป ประเพณีไหนที่เริ่มสูญหายก็จะพยายามฟื้นฟูให้คืนกลับ ทั้งนี้เพื่อรักษา "วิถีที่มีเอกลักษณ์" ดังกล่าวนี้นี้ ให้อยู่คู่ชนชาติมอญให้นานตราบนาน...

นิรุจน์ แก้วนิล

"ประเพณีก็เหมือนโชที่ช่วยคล้องพวกเราไว้ ทำให้เราชาวมอญยังเกาะเกี่ยวกันไว้เหนียวแน่น ทำให้สายสัมพันธ์ชาวไทยเชื้อสายมอญยังคงแนบแน่น ไม่เปลี่ยนแปลง แม้ต่างคนจะต่างกระจัดกระจายกันไปตามทางของแต่ละคน แต่วิถีตรงนี้จะทำให้ไม่ลืมว่าเราคือใคร!!" ...นิรุจน์กล่าวด้วยเสียงหนักแน่น.

จ.ต.ท.อาภากร แก้วจรัส ชาวไทยเชื้อสายมอญจาก จ.สมุทรสาคร เล่าว่า...ชาวมอญพำนักอาศัยในเมืองไทยมานานแล้ว นับตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดย "ลูกหลานมอญ" ในปัจจุบันล้วนสืบเชื้อสายมาจาก "มอญอพยพ" ในช่วงรัชกาลที่ 2 มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ช่วยยืนยันก็คือ "วัดตอญ" หรือ "วัดชนะสงคราม" นั่นเอง... หลังเข้ามาชาวมอญก็กระจ่ายตัวออกไปตามเมืองต่าง ๆ อาทิ ที่ บ้านปากกลัด อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ ที่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี และที่ อ.สามโคก จ.ปทุมธานี เป็นต้น...ซึ่งที่กล่าวมานี้ล้วนสืบเชื้อสายกันมานับตั้งแต่บัดนั้น...

"ประเพณี-ศาสนาพุทธ" เป็นเรื่องที่อยู่ในสายเลือดชาวมอญ แม้จากมาจากถิ่นเกิด แต่ก็ไม่ละทิ้งวัฒนธรรมเหล่านี้ไป จ.ต.ท.อาภากร บอกว่า...ชาวมอญครี้อาชีพในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ทำให้วิถีชีวิตและประเพณีมอญส่วนใหญ่ก็มักจะถูกโยงอยู่

ลายสักการะ รวมถึง “สวดพระอภิธรรม”
 โกษาสมณู... ซึ่งการแสดงวันนั้น สร้าง
 ตื่นใจให้ผู้หลงใหลในวัฒนธรรม ทั้งชาว
 ชาติ

พ.อ.อากาการ แก้วจรัส ชาวไทยเชื้อสาย
มุสลิมศาสนา เล่าว่า...ชาวมอญพำนัก
ในไทยมานานมากแล้ว นับตั้งแต่สมัยกรุง
อยุธยาจนถึงปัจจุบัน โดย “ลูกหลานมอญ”
คนไทยเชื้อสายมาจาก “มอญอพยพ” ใน
ปี 2 มีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ช่วย
“วัดตอน” หรือ “วัดบนเสงคราม”
ลี้ลับเข้ามาชาวมอญก็กระจายตัวออกไป
อยู่ตามที่ที่ บ้านปากกลัด อ.พระประแดง
การ ที่ อ.ปากเกร็ด จ.นนทบุรี และที่
จ.ปทุมธานี เป็นต้น...ซึ่งที่กล่าวมานี้
ลายก็มานับตั้งแต่นั้น...

ระเพณี-ศาสนาพุทธ” เป็นเรื่องที่อยู่ใน
ความอญ แม้จากมาจากถิ่นเกิด แต่ก็ไม่
ธรรมเหล่านี้ไป ร.ต.ท.ธำมรงค์ บอกว่า...
พุทธาในพุทธศาสนาอย่างแรงกล้า ทำให้
ประเพณีอญส่วนใหญ่ก็มักจะผูกโยงอยู่

ว่า... ไม่ว่าอะไรต่อมึงอะไรที่อาจเปลี่ยนไปตา
กาลเวลา แต่สิ่งหนึ่งที่ยังคงอยู่ และต้อง
อยู่ไปอีกนานก็คือ **“วิถีชีวิตชาวมณู”**
นั่นเอง

“ตอนเช้า ๆ ชาวบ้านจะแต่งชุด
พื้นบ้านแบบมอญออกมาใส่บาตร ผู้ชาย
ก็ถุงใส่ธูป ผู้หญิงก็สวมผ้าถุง มี
ผ้าคาดบ่า วันพระถึงจะไปทำ
บุญกันทั่ววัด หอบลูกจูงหลาน
กันไป คนแก่ ๆ ก็จะเข้าวัด
ไปถือศีลอุปัฏฐาก ลูกหลาน
ก็จะหิ้วอาหารไปส่งให้พ่อ
แม่ ภาพแบบนี้ ปัจจุบัน
นี้ก็ยังคงมีอยู่...” คุณ
ยายมณี เล่าถึงภาพชีวิต
ชาวมอญใน อ.สังขละ
บุรี ซึ่งไม่เพียงจะเป็น
วิถีที่เรียบง่าย หากยัง
กลายเป็นวิถีที่ทั่วโลก
เองก็รู้จัก และมีหลาย
คนยอมบินข้ามน้ำข้าม
ฟ้าเพื่อมาสัมผัสวิถีนี้...

បណ្ឌិត វុធិសុវរណ

ประเพณีที่หมอบโซ่
ที่ช่วยคล่องพวกเราได้'

ทั้งนี้ คุณยายท่านเดิม เล่าว่า
คนมอญ-ชาวมอญนั้น ให้
ความสำคัญกับ “พิธีกรรม”
ค่อนข้างมาก ทั้งพิธีของคน
ธรรมดา และพิธีกรรมทาง
พุทธศาสนา และให้ความสำคัญ
มากยิ่งขึ้นกับ “ช่วง
เปลี่ยนผ่านของชีวิต” ใน
แต่ละช่วงวัยของคน อาทิ
ประเพณีการโกนจุก บวชนาค
แต่งงาน และพิธีศพ โดย
เฉพาะงานศพที่ความเชื่อยึด
ความตาย หลาย ๆ เรื่อง...

“ทุกวันที่ 13-15 เดือน 4 ของทุกปี ที่วัด
วังแก้วเวภาราม หรือวัดหลวงพ่อดุดตะมะ ซึ่งเป็น
ศูนย์กลางประเพณีสงกรานต์ของชาวมอญ จะมี
การก่อเจดีย์ทราย มีการประดับประดาธงสีส้ม

สวยงาม มีเส้นสะบ้า ฟ่อนรำต่าง ๆ
ส่วนกลางเดือน 10 ก็จะมีเทศกาล
ลอยเรือสะเดาะเคราะห์ งานใหญ่
โตมาก ชาวบ้านทุกคนจะเอา
อาหารคาวหวานมาร่วมกันทำวัด
ก่อนจะนำใส่จานไปวางไว้ที่
เรือ คล้ายกับประเพณี

ลอบกระหังของ
ไทย จากนั้นก็ดัน
เรือให้ลอบออกไป”
...นี่ก็เป็นประเพณีใน
วิถีชาวมอญส่วน
หนึ่งที่คุณยายท่านนี้
ได้เล่าถึง

อีกจุดเด่น
เป็นจุดที่เห็นแล้ว
ต้องนึกออกว่า...
เป็นเอกลักษณ์
ของ "ชาวมอญ"
นั่นก็คือ การเดิน
สิ่งของไว้บนหัว กับ
เอกลักษณ์นี้ คุณ

ยายมณี กล่าวว้า...เอกลักขณีสาวมอญนี้ มีที่มาจาก **"ความเชื่อ"** ที่ว่า...หากไปทำบุญที่วัด สาวมอญจะไม่นำอาหารใส่ปิ่นโตและถือทั่วไป เพราะกับข้าวที่จะนำไปถวายพระอาจไปละ หรือ ล้มปล้นกับขยาผ้านุ่ง ที่ถือว่าเป็นของต่ำ ดังนั้น จึง นำข้าวของทั้งหมดใส่ตะกร้า ใส่ภาชนะ และเทิน หัวดินเพื่อไม่ให้ทำบุญแทน ซึ่งเป็นวิธปฏิบัติชาวอญ แต่ปัจจุบันก็กลายเป็น **"เอกลักขณิโคดเด่น"** ที่ดึงดูดผู้คนจำนวนมากให้เข้ามาสัมผัส...

ก่อนจากกันวันนี้ คุณยายเหนี สอน “ภาษา
มอญ” บางคำให้ เป็นคำภาษาถิ่นง่าย ๆ อาทิ
“เหมะง เห่งอ ระอา” ที่แปลว่า... สลัดดี “ตั้ง
กูล” ที่แปลว่า... ขอบคุน ซึ่งก็ถือว่าเป็นภาษาถิ่น
ที่ปาสไจ... วิถีมอญ-วิถีไทย หรือวิถีใด ๆ ล้วนมี
ปุมหลัง มีที่มาของการเกิดขึ้น ทั้งจากชีวิต จารีต
หรือแม้แต่กับความเชื่อบางประการ ทั้งนี้ นอก
จากจะแสดงความเป็น “ชาติพันธุ์” ที่มี “วัฒนธรรม
อันเป็นเอกลักษณ์” ของตนเองแล้ว ก็ยัง
ช่วยถักทอสายใยระหว่างกันและกันอีกด้วย...

นี่ก็เป็นอีก “ภาพชีวิต” ของ “วิถีชาว
มอญ” ในแผ่นดินไทย...

เชาวลี ชุมขำ-สุภารัตน์ ยอดศิริวิชัยกุล : เรื่อง
สันติ มฤตชนนท์ : ภาพ

ร.ต.ท.ธำภากร แก้วจรัส